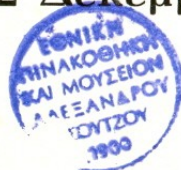

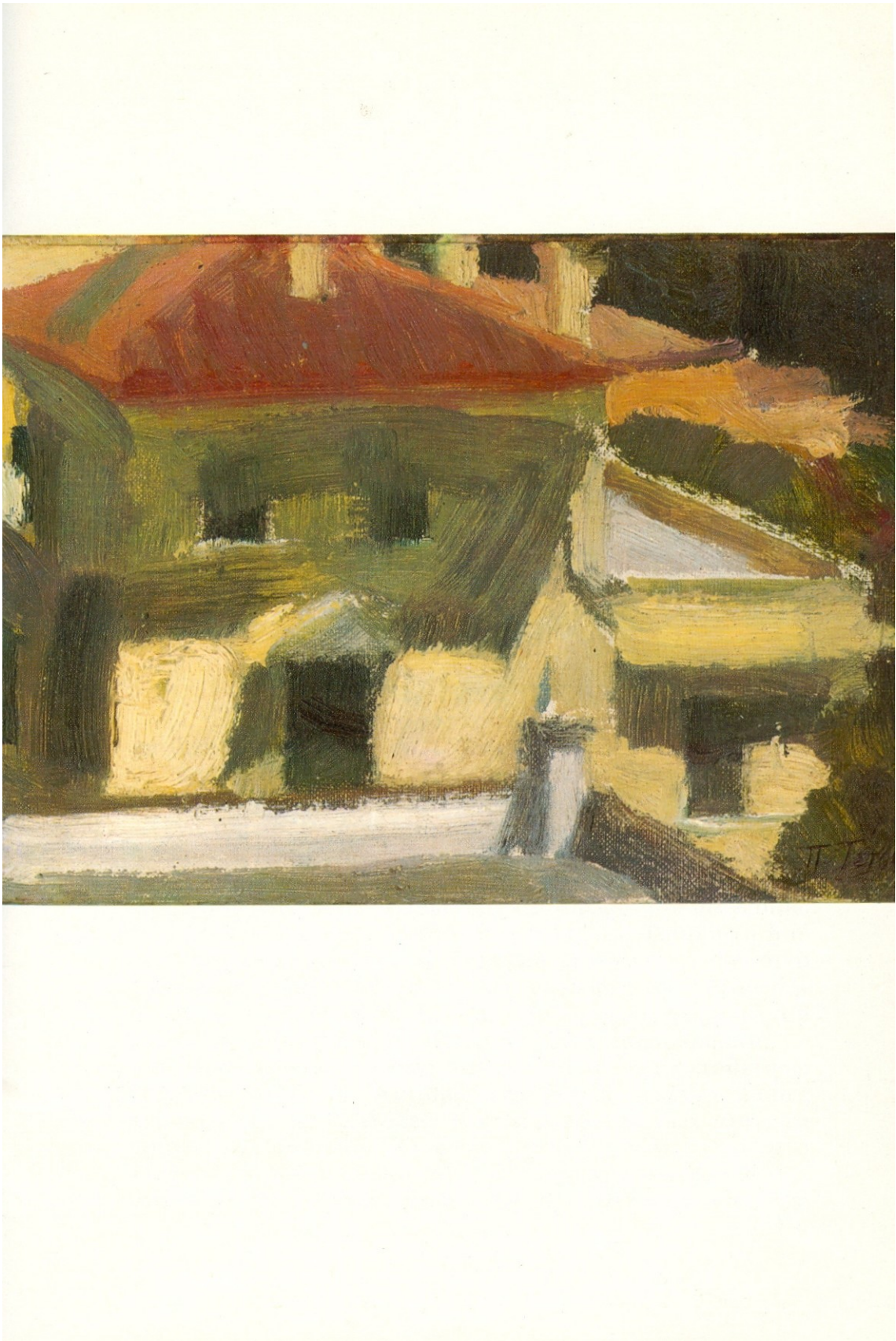
Π. ΤΕΤΣΗΣ

ΓΚΑΛΕΡΙ «ΩΡΑ» Ξενοφώντος 7

π. ΤΕΤΣΗΣ Ζωγραφική

23 Νοεμβρίου - 12 Δεκεμβρίου 1972

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΤΣΗΣ

Όταν κανείς, νοσταλγός του ελληνικού φωτός, θέλει να αντικειμενοποιήσει αυτό το όραμα, σχεδόν ύποσυνείδητα θα προστρέξει σε μια καθηλωμένη στιγμή. Η μνήμη κρατάει ίσως το αντικείμενο που της γέννησε την αίσθηση του φωτός — ένα τοπίο, ένα αρχιτεκτονικό συγκρότημα, ένα λουλούδι ή έναν καρπό — όμως είναι αδύνατον να θυμηθεί το ίδιο το φως. Τότε κάνει έναν έλιγμο για να το πιάσει, γυρίζει προς το έργο τέχνης. Εγώ προσωπικά κάθε φορά που θα γυρίσω τα μάτια μου σ' ένα προτραίτο του Γιάννη Τσαρούχη ή σ' ένα άνοιχτο παράθυρο του Τέτση με μπουχίζει το μοναδικό γαλάζιο της Ελλάδας, το καψαλισμένο φως του καταμεσήμερου, ή ξερολιθιά π' ανθίζει απ' την άρμύρα, ή δροσιά του έσωτερικού ενός παλιού σπιτιού ή ενός έρημοκλησιού. Δεν είμαι κριτικός τέχνης και ούτε άξιος να τοποθετήσω τεχνικά ένα έργο. Αντιδρώ σαν άπλος θεατής, κάπως εξασκημένος να κοιτάζει. Κοιτάζω λοιπόν όλα αυτά τα χρόνια και μαθαίνω. Ο κόσμος γέμισε γκαλερί. Το έργο τέχνης άρχισε να γίνεται σχεδόν άπαραίτητο αντικείμενο σ' ένα σπίτι, ό πολλαπλασιαμός μέσω των αντιγράφων και της

λιθογραφίας έκανε πιά εΐκολλη τήν εισοδό του στόν μικροαστικό κόσμο και μπήκε στα είδη κατανάλωσης, ή άφηρημένη ζωγραφική έφτασε ίσαμε τό χαρτί περιτυλίγματος. Και ξαφνικά ό καλλιτέχνης άντέδρασε. Τό ίδιο και τό κοινό. Χαρακτηριστική είναι ή πρόσφατη μεγάλη έπιτυχία του σύγχρονου Μπέικον και του προδρόμου Λά Τουρ. Τό πρόσωπο και τό αντικείμενο επανέρχονται. Η ανάγκη διαφυγής από τήν πραγματικότητα πήγε τόν καλλιτέχνη στην τέλεια άφάirseση και στα ποικίλα άλλεπάλληλα πειράματα πού άκολουθήσανε, όμως έφτασε κι' άπ' αυτόν τό δρόμο στο κενό — μπρός βαθύ και πίσω ρέμα — κατά τήν λαϊκή έκφραση, στάθηκε λοιπόν άνάμεσα στα δυό και ζυγιάζεται. Ο Τέσης είναι από κείνους πού ό διαταγμός τους δέν κράτησε και πολύ, άκόμα και στην πιά άφηρημένη του περίοδο δέν κάνει παρά να άπομονώνει ένα φραγμαμένο του αντικειμένου, χρωματικά ή σχηματικά δίνοντας όμως μέσα άπ' αυτό όλη τήν έκφραση τής θεματικής του συγκίνησης και τήν προέκτασή της. Θυμάμαι τήν τόσο συγκλονιστική του εκείνη περίοδο με τά «σαφατά» από τό Παρίσι. Σήμερα βρήκα τήν ίδια εκείνη πραγματιστική και με τραγικές άποχωρώσεις ζωγραφική του, στη σειρά των ροδιών. Κι' εκεί κι' έδώ αίμα. Στα δεύτερα νομίζω έπήλθε ή μετουσίωση πού μόνον ό άληθινός καλλιτέχνης μπορεί να πετύχει. Μέσα από τά τοπεία, τά αρχιτεκτονικά του, άκόμα και τις natures mortes ό Τέσης στην αρχή σου δίνει τήν εντύπωση του νοσταλγού πού πάει να περιώσει έναν κόσμο, έπειτα όμως ανακαλύπτεις μέσα σου — έσύ ό θεατής — ένα άλλο μήνυμα, τής φθοράς πού φτάνει στην άπελπισία και από κεί τήν ώθηση του καλλιτέχνη για λυτρωμό πού δέν είναι άλλο από τό φώς πού εκπέμπει και σε μεταφέρει στο γαλήνιο Έλληνικό Άρχιπέλαγο.

Ο Τέσης δέν μπορούσε παρά να είναι Έλληνας. Μόνο και μόνο γι' αυτό δέχτηκε — μ' όλη τήν άναξιωσύνη μου — να γράψω τούτες τις γραμμές, για να πώ δημόσια πώς μια ζωγραφία του, ένα άνοιχτό του παράθυρο πάνω από στέγες και ταράτσες μ' ένα δέντρο γυμνό ή ένα κυπαρίσσι, δίνει στόν ξενιτευμένο, στόν διψασμένο για Έλληνική πατρίδα, μιά άίσθηση αιωνιότητας, πού δέν γίνεται, κάποτε θα τήν ξαναβρείς.

ROGER MILLIEX
GENOVA, Όχτώβρης του 1972

PANAYOTIS TETSIS

Lorsque l'homme privé de lumière grecque s'efforce nostalgiquement d'en concrétiser la vision, il a recours, de façon presque sub-consciente, à un moment pétrifié. C'est que si la mémoire est capable peut-être de retenir l'objet source de la sensation de lumière — un paysage, un ensemble architectural, une fleur ou un fruit — la lumière en elle-même échappe à sa prise. Pour la saisir on prend alors un chemin détourné: on se tourne vers l'oeuvre d'art. Personnellement chaque fois que mon regard se porte sur un portrait de Yannis TSAROUCHIS ou sur une fenêtre de Panayotis TETSIS, je me sens soudain tout éclaboussé de bleu-ciel héliadique, de flamboiement méridien, de pierres sèches aux fleurs de mer, de fraîcheur, comme dans une vieille maison aux volets clos ou dans une chapelle des champs.

Je ne suis pas critique d'art ni d'aucune façon compétent pour situer esthétiquement une oeuvre d'art. Mes réactions sont celles d'un simple spectateur, quelque peu entraîné à regarder. Je regarde depuis un certain nombre d'années et je m'informe. Et voilà que les galeries se sont mises à pulluler, l'oeuvre d'art est devenue presque un objet de première

1,38 x 1,

nécessité pour la maison, en la multipliant la reproduction a facilité son entrée dans l'univers petit-bourgeois et en a fait un produit de consommation: la peinture abstraite est descendue au niveau du papier d'emballage. Puis l'artiste a réagi — comme aussi le public, à preuve l'éclatant succès numérique d'exposition récentes comme celle du contemporain BACON ou du précurseur LATOUR. Il y a un retour des choses et des figures. Le besoin de fuir la réalité avait conduit à l'abstraction quasi totale et aux expériences successives en tous sens qu'ont suivies ces dernières années, mais ces routes menaient au vide. Ne pouvant plus ni avancer ni reculer, l'artiste marquait le pays. TETSIS est de ceux dont l'hésitation fut de courte durée. Déjà dans son époque abstraite il ne fait qu'isoler un fragment du réel, parvenant à travers cette unité chromatique ou plastique, à exprimer son émotion thématique avec tous ses prolongements. Je me rappelle cette période si bouleversante de son travail et ses visions d'abattoirs parisiens: aujourd'hui dans sa série de grenades, je retrouve la même peinture "chosiste" relevée de tonalités tragiques. Du sang ici et là. Mais dans cette nouvelle phase est intervenue la transmutation, apanage de l'artiste authentique.

Dans ses paysages, ses éléments architecturaux et même ses natures mortes, TETSIS nous donne d'abord l'impression de vouloir nostalgiquement sauver un monde menacé, mais dans un second temps le spectateur découvre en lui-même un autre message: le sentiment, qui va jusqu'au désespoir, de la dégradation. Toutefois là-même l'artiste trouve un tremplin qui le projette vers le salut et le salut n'est nulle part ailleurs que dans la lumière qu'il émet, lumière qui suffit pour nous transporter dans la sérénité de l'Archipel.

On ne peut imaginer TETSIS autrement que Grec. Et c'est la seule et unique raison pour laquelle, tout incompetent que je suis, j'ai accepté d'écrire ces quelques lignes, comme une occasion de dire publiquement qu'un tableau de TETSIS, une fenêtre ouverte par lui sur des toits et des terrasses avec un arbre dénudé ou un cyprès donnent à l'expatrié, affamé de terre grecque, une telle sensation d'éternité qu'il lui paraît impossible un jour de ne pas la recouvrer.

ROGER MILLIEX
Gènes, octobre 1972

0,36 x 0,80

PANAYOTIS TETSIS

When a nostalgic dreamer of Greek light wants to make this vision concrete, he will have to recall almost unconsciously a definite moment. Memory can perhaps record the object which created the sensation of light — a landscape, an architectural complex, a flower or a fruit — but it is impossible to recall light itself. He has therefore to find an indirect way to catch the vision: to return to the work of art. Personally, every time I set my eyes on a portrait by Yanni Tsarouchis or on an open window of Tetsis I am hit by the unique blueness of Greece, the burning light of high noon, the stone wall made to blossom by the salty sea air, the coolness of the interior of an old house or of a deserted chapel.

I am not an art critic, neither am I capable of classifying a

1,38 x 1,38

work of art technically. I react as an ordinary observer, able to perceive, would react. I have therefore been perceiving all these years and I have been learning. There are galleries everywhere. A work of art has almost become indispensable in every home, the multiplication by reproducing techniques and lithography made it accessible to the lower middle class and can be regarded as a consumable good; abstract painting has even reached wrapping paper. And all of a sudden, the artist reacted, and so did the public. The recent success of contemporary Bacon and his forerunner La Tour is a characteristic phenomenon. The portrait and the object are in again. The need to escape from reality led the artist to a total abstraction and to the various successive experiments which followed; but this road also led him to emptiness — there was no way forth or back. He stopped therefore and reckoned. P. Tetsis is one of those, whose hesitation did not last long. Even during his highly abstract period, he just isolated one fragment of the object, either by the colour or by its form, expressing however in it all its thematic emotion and its extensions. I remember that exciting period of the “slaughtered animals” from Paris. Today I found that same realistic painting of his with tragic “nuances” in the series of the pomegranates. Blood in both cases. But the transubstantiation, which only a real artist can achieve, happened I think in the latter case.

By his landscapes, his architectural works, and even by his still life, Tetsis creates an initial impression of the nostalgic dreamer who wants to save a world; then however, you discover inside yourself — you the spectator — another message, that of a destructive element which leads to desperation, and from this point, it pushes the artist to free himself, to a freedom which is but the light which he transmits and which transfers you to the peaceful Greek Archipelago.

Tetsis could not be anything else but Greek. This is the only reason I accepted — despite my inability — to write these lines; in order to state in public that a picture of his, an open window overlooking roofs and terraces, with a leafless tree or a cypress, gives to those being away from home, to those who long for Greece, a sense of eternity, which, no doubt, one will find again.

Roger Millieux
Genoa, October 1972.

1,38 × 1,38